

MERCS ISTVÁN

A múlt ködén át világító lámpások*

Tisztelt Végh Balázs Béla tanár úr!
Kedves Tagtársak! Tisztelt Vendégeink!

„Az emberi tehetség parányi lámpa, mely egyszerre keskeny kört tölthet meg fényével; s ha egy helyről másra hurcoltatik, setétséget hagy maga után.” A szatmári földben gyökerező, onnan szárba szökő, ahhoz holtáig hű Kölcsey Ferenc gondolatai jutottak eszembe, amikor a Móricz Zsigmond-émlékérem idei kitüntetettjére, Végh Balázs Béla tanár úrra gondolok. Egy tanárembert, közösség-szervező személyiséget, invenciózus tudóst, víg kedélyű, jó humorú barátot köszöntünk most, aki Kölcseyhez hasonlóan a szatmári föld szülötte, a szatmári táj, emberek és kultúra őrzője.

„Az emberi tehetség parányi lámpa” – hirdeti a kivételes tehetségekben és megpróbált sorsokban nem szűkölködő magyar történelem. A századok múltjából szólítanak meg minket, mai embereket a múlt nagyjainak árnyai, mint tette ezt Kölcsey *Huszt* című epigrammájának ormon álló szellemalakja. Szólnak, tanítanak s mint a sötétlő égen az aprónak tűnő, de valójában óriás csillagok, világosságot adnak és utat mutatnak. Szól hozzánk a kettős nemzeti identitású, de magyarul író és Magyarorszáért küzdő Zrínyi Miklós; a magyar nemzeti érzést hevesen megélő Petőfi Sándor; a halk józanságot kijózanító egyszerűséggel tanító Arany János; a magyarságáért és meggyőződéséért elszenvedett megpróbáltatásokat öntudatos büszkeséggel vállaló Ady Endre; a kiszorítottak és megalázottak mellett kiállni mindenkor kész névadónk, Mórícz Zsigmond. A múlt ködén át világító lámpások sorát hosszasan folytathatnánk. Az ő fényükben fürödve érezzük, hogy van mit tanulnunk, van mit tennünk.

* A laudáció elhangzott 2018. október 17-én Nyíregyházán, a Mórícz Zsigmond megyei és Városi Könyvtárban, a Mórícz Zsigmond Kulturális Egyesület által adományozott Mórícz Zsigmond-émlékérem átadóünnepségén.

Aztán ott vannak személyes szféránk parányi mécsesei. Emberek, akik már nincsenek velünk, de meghatározzák gondolkodásunk, életszemléletünk, lelkivilágunk. Családtagok, barátok, ismerősök, akik mestereink voltak. Akiknek fénye nem terjedt ki a világra, de még az országra sem. Sőt akár csak egy kisebb közösségnek, néhány embernek adtak fényt, de tisztességben megélt, példaképként fénylő életük hétköznapijainkban nap mint nap szórják sugarukat.

S most, itt és köztünk is vannak ilyen tehetséglámpások. Ilyen mécsfény Végh Balázs Béla tanár úr. Életét a történelmi Szatmár megye határon túlra szakadt részén töltötte és tölti. Magyaróságát, magyar kultúra iránt érzett felelősségtudatát a nehéz történelmi időkben is konok következtetéssel vállalta még akkor is, amikor a tudományok tanulmányozása helyett kárpitósként kényszerült dolgozni. Az 1970-es évektől aktív részese, alakítója Szatmárnémeti, Nagykároly, Börvely magyar identitásának. Ugyanolyan lelkesedéssel hirdette ezt az általános iskolai tanári asztal mögül, mint a Szatmárnémeti Tanítóképző Főiskola katedrájáról. S közben tanulmányokat írt és ír, könyveket adott és ad ki, szövegeket rendezett és rendez sajtó alá, konferenciákat, megemlékezéseket szervezett s szervez, szerkeszti a *Sugárút* című folyóiratot.

Szervező munkájának köszönhetően Egyesületünk hatékony közreműködésével most épp Kaffka Margit halálának 100. évfordulójára emlékezhetünk Nagykárolyban november végén. S már korábban is együttműködtünk. 2012-ben részesei lehettünk annak, hogy névadónknak, Móricz Zsigmondnak börvelyi tartózkodása emlékére közösen avattunk szobrot. Végh Balázs Béla számos a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület által lebonyolított konferencián szerepelt előadóként, köteteinkben több tanulmánya szerepel.

A szatmáriság számára lételem és életprogram. Ha az alakját kell megidézniem, több anekdotikus eset jut eszembe. Ezúttal azt mesélem el, mely szülőföldjéhez fűződő viszonyát híven kifejezi. Csibészes mosollyal az arcán, rekedtes halk, de határozott hangján kedves-vagánysággal azt mondja: „Pisti, átmennék én tihozzátok, csak küldj helyettem kettőt”. Végh Balázs Béla tanár úr olyan lámpás, ki nem hurcoltatott más helyre, mert erősen kapaszkodik Szatmárba, s mert Szatmár erősen kapaszkodik belé.

Kedves Tagtársak! Tisztelt Vendégeink!

Ha körbenézünk életünkben, megtapasztalhatjuk, hogy mindannyian ismerünk példáulértékkel világló mécseseket, lámpásokat. Befejezésül csupán két kívánságom van. Az egyik, hogy legyünk figyelmesek, s lássuk meg a tájékozódást segítő fényforrásokat. A másik, hogy szeretteink, ismerőseink, kisebb-nagyobb közösségek számára legyünk mindannyian ilyen parányi, de kitartó fényel világló mécsesek.